

Ювілей академіка Олега Васильовича Коркушка

Дев'ятнадцятого лютого 2019 р. виповнюється 90 років з дня народження і 65 років наукової, педагогічної, лікарської та громадської діяльності відомого терапевта і геронтолога, керівника сектора клінічної геронтології і геріатрії, завідувача відділу клінічної фізіології і патології внутрішніх органів ДУ «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України», академіка НАМН України, чл.-кор. НАН України, чл.-кор. РАН, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державних премій УРСР і України, професора Олега Васильовича Коркушка.

Після закінчення в 1954 р. лікувального факультету Київського медичного інституту О.В. Коркушко завідував сільською амбулаторією на Житомирщині, потім навчався в аспірантурі на кафедрі терапії № 1 Київського інституту удосконалення лікарів, яку очолював професор Д.Ф. Чеботарьов. З 1958 до 1960 р. працював асистентом кафедри, вивчав функціональний стан печінки при гнійних захворюваннях легень, розробляв питання консервативного лікування хворих, їхньої передопераційної підготовки. Кандидатська дисертація була успішно захищена у 1961 р.

Подальший творчий шлях Олега Васильовича пов'язаний з Інститутом геронтології АМН СРСР

(нині — ДУ «Інститут геронтології імені Д.Ф. Чеботарьова НАМН України»). У 1964—1978 рр. він керував лабораторією функціональної діагностики, а з 1978 р. очолює відділ клінічної фізіології і патології внутрішніх органів. У 1969 р. захистив докторську дисертацію «Клініко-функціональні особливості серцево-судинної системи у літніх, старих людей і довгожителів», в якій узагальнив результати досліджень функціонального стану серцево-судинної системи при старінні та вперше представив нормативи показників по десятиліттях, які надалі використовувалися для розмежування вікових і патологічних змін.

Характерною особливістю наукової діяльності О.В. Коркушка є широта інтересів, тісний зв'язок вирішуваних питань з потребами практичної охорони здоров'я. Його багатогранну діяльність вирізняє глибина наукового пошуку, прагнення дійти до самої суті явищ, що вивчаються, розкрити їх механізми.

У дослідженнях О.В. Коркушка з клінічної фізіології серцево-судинної системи з'ясовано вікові особливості функцій серця, периферичного кровообігу, мікроциркуляції, функціонального стану ендотелію судин, механізми нейроендокринної регуляції, добові біоритми, визначено

шляхи підвищення резистентності серцево-судинної системи до впливу стресових чинників, методи поліпшення фізичної працездатності, визначено роль ендотеліальної дисфункції в розвитку серцево-судинної патології у людей похилого віку. Розроблено і впроваджено нові методи діагностики, лікування і реабілітації хворих літнього віку з ішемічною хворобою серця, гіпертонічною хворобою, порушеннями серцевого ритму, серцевою недостатністю.

У дослідженнях Олега Васильовича з клінічної фізіології дихальної системи визначено вікові особливості вентиляційної функції легень, бронхіальної прохідності, дифузійної здатності легень, регіонарного кровотоку, кисневотранспортної функції еритроцитів, обміну кисню в тканинах. Обґрунтовано концепцію розвитку гіпоксії при старінні, розкрито її механізми, запропоновано шляхи підвищення стійкості організму до гіпоксії в літньому віці. Водночас розроблялися питання патогенезу, діагностики, лікування і реабілітації хворих похилого віку з хронічним обструктивним захворюванням легень.

Завдяки науковим роботам О.В. Коркушка та його учнів розкрито вікові особливості патогенезу захворювань системи травлення. Показано роль нейрогуморальних механізмів у формуванні вікових змін моторної і секреторної функції шлунка, зовнішньосекреторної функції підшлункової залози, вдосконалено методи діагностики, лікування і профілактики захворювань системи травлення в осіб похилого та старечого віку.

Одним з пріоритетних напрямів наукової діяльності академіка О.В. Коркушка є розробка концепції передчасного (прискореного) старіння людини, методик визначення функціонального віку фізіологічних систем, обґрунтування і впровадження раціональних режимів фізичних і гіпоксичних тренувань, оптимальних схем застосування геропротекторів для профілактики прискореного старіння та лікування вікзалежної патології.

Протягом останнього десятиріччя О.В. Коркушком та його учнями виконано цикл досліджень, які дозволили з'ясувати особливості преддіабетичних порушень вуглеводного обміну залежно від віку, визначити їх частоту і структуру, передумови і механізми розвитку, зв'язок із факторами кардіоваскулярного ризику, вдосконалити діагностику інсулінорезистентності та дисфункції β-клітин острівців підшлункової залози, обґрунтувати нові методи корекції преддіабетичних порушень та визначити їх ефективність в осіб похилого віку.

Під керівництвом Олега Васильовича підготовлено і захищено 23 докторських і 74 канди-

датських дисертацій, пройшли навчання понад 220 аспірантів і клінічних ординаторів.

О.В. Коркушко є автором більш ніж 900 наукових праць, у тому числі 17 монографій. Серед них: «Передчасне старіння людини» (1979), «Клінічна кардіологія в геріатрії» (1980), «Гіпоксія і старіння» (1980), «Серцево-судинна система і вік» (1983), «Неспецифічні захворювання легень в геріатричній практиці» (1984), «Система згортання крові при старінні» (1988), «Геріатрія в терапевтичній практиці» (1993), «Пептидні препарати тимуса й епіфізу в профілактиці прискореного старіння» (2002), «Аналіз варіабельного ритму серця в клінічній практиці: вікові аспекти» (2002), «Передчасне старіння: фактори ризику, діагностика, засоби попередження, метаболічна терапія» (2003), «Пінеальна залоза. Шляхи корекції при старінні» (2006), «Тромбоцити: фізіологія, морфологія, вікові і патологічні особливості, антитромбоцитарна терапія» (2011), «Гіпоксія як метод підвищення адаптаційної здатності організму» (2015). У Олега Васильовича більше 40 патентів та авторських свідоцтв.

Дослідження О.В. Коркушка в галузі вікової фізіології, клінічної геронтології і геріатрії отримали визнання в науковому світі нашої країни та за її межами. Олег Васильович — заслужений діяч науки і техніки України, лауреат трьох державних премій. Державна премія УРСР 1984 р. присуджена йому за цикл досліджень, присвячених віковій фізіології і патології, розробку нових методів діагностики і лікування захворювань внутрішніх органів у людей похилого віку. У 1997 р. вчений удостоєний Державної премії України за створення препаратів і продуктів спрямованої дії для людини і тварин з використанням молочнокислих бактерій. У 2003 р. йому присуджена Державна премія України за цикл робіт, в яких досліджено фундаментальні механізми дії окису азоту на серцево-судинну систему. За монографію «Геріатрія в терапевтичній практиці» О.В. Коркушко в 1994 р. удостоєний премії імені С.П. Боткіна РАМН, а в 1995 р. — премії імені акад. М.Д. Стражеска НАН України. За монографію «Пінеальна залоза. Шляхи корекції при старінні» в 2010 р. йому присуджено премію імені Д.Ф. Чеботарьова НАН України.

У 1993 р. О.В. Коркушко був одним із фундаторів Академії медичних наук України. За вагомий внесок у розвиток Національної академії медичних наук України та з нагоди її 25-річчя академіка нагороджено Орденом преподобного Агапіта Целителя Печерського. А під час урочистостей з нагоди 100-річчя від дня заснування

НАН України йому вручено пам'ятну медаль Національної академії наук.

Плідну наукову і педагогічну діяльність О.В. Коркушко поєднує з великою науково-організаційною роботою. Упродовж багатьох років був заступником голови правління Наукового товариства геронтологів і геріатрів, головою проблемної комісії Наукової ради з геронтології та геріатрії, заступником редактора розділу «Геронтологія» Великої медичної енциклопедії, головним редактором журналу «Кровообіг та гемостаз». Він – президент Української асоціації «Мікроциркуляція, гемореологія, тромбоутворення», член редакційних колегій «Журналу НАМН України», «Українського терапевтичного журналу», «Українського кардіологічного журналу», «Українського пульмонологічного

журналу», журналів «Лікарська справа», «Сучасна гастроентерологія», «Проблеми старения и долголетия», «Тромбоз, гемостаз, реологія», «Zeitschrift für Gerontologie + Geriatrie», член правління Наукового медичного товариства геронтологів і геріатрів України, Українського кардіологічного товариства, почесний член геронтологічних товариств Німеччини і Болгарії, член спеціалізованої ради при ДУ «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска НАМН України».

Колеги, учні, редакційна колегія «Українського терапевтичного журналу» щиро вітають Олега Васильовича Коркушка з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, активного довголіття, творчого натхнення.